

ДО 65-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЮРІЯ ВАСИЛЬОВИЧА ЛИХОЛАТА



Лихолат Ю. В. – відомий український вчений, педагог, доктор біологічних наук, професор, академік АН Вищої школи України, завідувач кафедри фізіології та інтродукції рослин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. 29 січня 2024 року Юрію Васильовичу виповнилося 65 років.

Любов до біології Юрію Васильовичу привив його батько Василь Лукич, вчитель біології та хімії. Саме з ініціативи його батька та за порадою професора Дніпропетровського державного університету (нині ДНУ) Бельгарда Олександра Люціановича при Мишуринрізькій восьмирічній школі був створений гурток юних лісоводів, активну участь у роботі якого з моменту його заснування брав Юрій.

У 1973 році Юрій представляв юних лісоводів Дніпропетровщини на III Республіканському зборі юних біологів. Його теоретичну підготовку до цього заходу здійснювала провідний доцент кафедри ботаніки Дубина Антоніна Олександрівна.

Лихолат Ю. В. навчався у Дніпропетровському державному університеті (ДДУ), який закінчив у 1981 р. і отримав кваліфікацію «Біолог. Викладач біології і хімії». Під час навчання в ДДУ значну увагу приділяв студентській науковій роботі з дослідження біолого-екологічних властивостей адвентивних видів рослин степового Придніпров'я. Під час збору матеріалу для дипломної роботи разом з відомим флористом України доцентом Тарасовим Віктором Васильовичем він дослідив адвентивну флору всієї Дніпропетровщини.

У 1981–1983 рр. Лихолат Ю. В. працював агрономом радгоспу «Декоративні культури» м. Дніпропетровська.

З 1983-го до 1986 р. – аспірант кафедри фізіології рослин та екології ДДУ. Кандидатську дисертацію захистив у 1986 р. З 1986 р. – асистент, а з 1990 р. – доцент кафедри фізіології рослин ДДУ. Доктор біологічних наук за спеціальністю «Екологія» – з 2003 р., професор – з 2005 р. Із січня 2004 р. – завідувач кафедри фізіології рослин та екології, з грудня 2009 р. і дотепер – завідувач кафедри фізіології та інтродукції рослин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара (ДНУ).

Напрямки наукових досліджень стосуються актуальних проблем розробки фізіолого-біохімічних теоретичних та практичних основ моделювання та

формування стійких оптимізуючих середовище культурфітоценозів, основною складовою яких є інтродуковані види. Юрій Васильович є керівником наукової школи «Молекулярна біологія та фізіологія рослин». Науковий керівник НДР, виконання яких фінансувалося Міністерством освіти і науки України, зокрема за останні роки: «Фізіологічні основи ефективної інтродукції нетрадиційних плодово-ягідних культур степового Придніпров'я» (№ держреєстрації 0116U001526, 2016–2018 рр.); «Аналіз процесів адаптації інтродукованих рослин в культурфітоценозах Придніпровського регіону» (№ держреєстрації 0116U000023, 2016–2018 рр.); «Біологічно активні речовини малопоширених плодкових рослин як ефективні засоби підвищення якості продукції та цінності сировини для функціонального харчування» (№ держреєстрації 0121U109772, 2021–2022 рр.); «Інтродукція рідкісних, реліктових природних видів рослин та малопоширених культиварів культурних рослин в умовах степового Придніпров'я» (№ 0122U001454, 2022–2024 рр.).

Брав участь у виконанні НДР «Конструювання N,O,S-вмісних гетероциклів із залученням нових каталітичних систем. Експериментальне та теоретичне дослідження» (№ 0119U100724, 2019–2021 рр.).

Науковий керівник гранту «Популяційно-генетичний аналіз впливу змін клімату на інвазійність адвентивних рослин у Степовому Придніпров'ї» Державного фонду фундаментальних досліджень МОН України: Ф 76/107-2017 (2017–2018 рр.), виконавець Міжнародного гранту «Використання ex-situ колекцій ботанічного саду Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара для відновлення видового різноманіття та чисельності рослин, що зникають, у природних екосистемах Дніпропетровської області» від BGCI, 2022–2024 рр. та працював над виконанням декількох господарських тем.

Наукові дослідження проведено разом з видатними вченими України: академіком НАН України, доктором біологічних наук, професором Я. Б. Блюмом, членом-кореспондентом НАН України, доктором біологічних наук, професором І. П. Григорюком, членом-кореспондентом НАН України, доктором біологічних наук, професором А. І. Ємець, доктором біологічних наук, професором Л. Г. Долговою, доктором біологічних наук, професором Вінниченком О. М., доктором біологічних наук, професором І. І. Коршиковим, доктором біологічних наук, професором Л. П. Мициком.

Засновник нового наукового напрямку у біології – техногазоноведення. Виконує обов'язки наукового консультанта Ботанічного саду ДНУ.

Отримані новітні наукові дані Лихолат Ю. В. постійно впроваджує в навчальний процес, що дозволило удосконалити навчальні курси «Фізіологія і генетика адаптогенезу рослин», «Сучасні методи виділення та культивування клітин рослин та тварин», «Методика та організація наукових досліджень», «Пришкільна навчально-дослідна ділянка та озеленення школи», «Біологічні основи квітництва та газоноведення» та ін. відповідно до сучасного науково-методичного рівня підготовки бакалаврів, магістрів та докторів філософії за спеціальностями 091 «Біологія» та 014.05 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)».

Здійснює керівництво науковими дослідженнями здобувачів бакалаврського, магістерського, кандидатського (доктора філософії) та докторського ступеня. Безпосередньо під керівництвом Юрія Васильовича захищено 7 дисертацій, з яких дві докторські (Приседський Ю. Г. – 2019 р., Назаренко М. М. – 2020 р.), п'ять кандидатських (доктора філософії) (Мартинова Н. В. – 2012 р., Алексєєва А. А. – 2018 р., Давидов В. Р. – 2023 р., Белик Ю. В. – 2023 р., Семак У. Й. – 2024 р.).

Автор та співавтор понад 720 наукових та навчально-методичних праць, серед яких 40 проіндексовані в наукометричній базі Scopus та 41 – у Web of Science Core Collection. Автор та співавтор 9 монографій, 4 підручників та 8 навчальних посібників.

Лихолат Ю. В. вміло поєднує науково-педагогічну роботу з громадською діяльністю. Заступник голови спеціалізованої Вченої ради Д 08.051.04, спеціальність 03.00.16 «Екологія» при Дніпровському національному університеті. Член спеціалізованої Вченої ради Д 26.004.15, спеціальності «Екологія», «Біотехнологія», «Фізіологія рослин», НУБІП, Київ (2005–2021 рр.). Входить до складу 5 редколегій фахових наукових журналів.

Експерт Наукової ради МОН секції «Наукові проблеми сільського, лісового і садово-паркового господарства, ветеринарії» з 2015 р., експерт Національного фонду досліджень України з 2020-го по 2022 р. Член експертних комісій МОН з акредитації спеціальностей «Біологія» та «Екологія» (2013–2020 рр.).

З 2005 р. є головою Дніпропетровського обласного відділення наукового професійного об'єднання «Українське товариство фізіологів рослин». Дійсний член Міжнародної академії біоенерготехнологій з 2007 р., академік Академії наук Вищої школи України – з 2017 р.

Нагороджений медалями «За вірну службу ДНУ» (2013 р.), «25 років АН ВШ України» (2017 р.) та «За заслуги перед містом» (2019 р.).

Щиро вітаємо Юрія Васильовича Лихолата зі славним ювілеєм і зичимо йому міцного здоров'я, довгих років життя та успіхів у підготовці висококваліфікованих фахівців і науковій діяльності.

О. М. Маренков,
кандидат біологічних наук, доцент,
проректор з наукової роботи
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

О. Є. Пахомов,
доктор біологічних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України,
завідувач кафедри зоології та екології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

В. А. Горбань,
кандидат біологічних наук, доцент,
завідувач кафедри геоботаніки,
грунтознавства та екології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара

Т. Ю. Лихолат,
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри мікробіології,
вірусології та біотехнології
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара